

in Cap. unico. Quæ sunt Regalia, in fine. Et L. 3. §. penultimo, D. de jure Fisci. Nisi forte qui inuenit, sit Ecclesiasticus: tunc enim dimidiam partem habeat Ecclesia, quæ scilicet inuentori respondet: juxta Cap. Excommunicamus. §. Damnaui, de hæreticis. Vbi licet non decidatur, argumentum tamen ad id afferendum exhibetur; ubi & potest singularis quæstio moueri: quid si Clericus inueniens ad illam non pertineat Ecclesiam: tunc enim illi non videtur acquirere: & præterea eod quod Clericus sit, non debet inuentoris jure priuari. Quod quidem ita videtur asserendum.

Esse totales inuentoris qui conſentit.

62. Aliter Caramuel in Theologia moralis, n. 308. ubi ait theſaurum inuentum in loco ſacro eſſe inuentoris. Et probat quia nullo jure poteſt ad Eccleſiam vel ſecundum ſe totum, vel ſecundum partem pertinere. Iure enim naturæ inuentoris eſt; quia eſt illius moralis productor, cum faciet in hominum uſus venire, qui dum lateret, perinde erat, acſi non eſſet. Iure Inſtitutæ nulla pars Eccleſiæ aſſignatur, & Cæſarium non mutat bonorum Eccleſiaſticatorum naturam, ut ſcilicet (ſic enim videtur explicandum) Eccleſiaſtica reddat, quæ ex ſe talia non ſunt. Ius autem Hiſpaniæ, ſi receptum eſt, quadrantem inuentori, tres Regi adſcribit: Canonicum nihil de theſauris diſponit: præter jura autem prædicta nullum aliud excogitari poteſt, ex quo poſſit Eccleſia medietatem theſauri vendicare: erit ergo totus inuentoris. Sic ille Philoſophatur, antequam id tradiderat Pharaoniſ Tractat. 2. Seſſione 8. Appendicis, Caſu 1.

Reſolutio cum probabilitate circa medietatem Eccleſiæ, aut Regi præbendam.

Pro Rege quid ſpecificiter ſaciat.

63. Juxta quæ ſatis apparet quàm ſit res iſta perplexa, cum aliis in jure ipſo civili antinomia inueniatur; quam licet Doctores aliqui amoliri conentur, vix tamen quidequam dicunt, quod ſatisfaciat rem non leuiter contemplant. Cum ergo non ſit perſpicuum pro Indiis aliquid circa hoc à Regibus Catholicis innotatum, valde probabile videtur theſauros quoad dimidium ad Eccleſias pertinere, & ita retineri illud in foro conſcientiæ poſſe. Ut autem jus Regis poſſit etiam probabiliter fundari, ad donationem eſt Pontificiam, ſicut in mineralibus etiam diximus, recurrendum. Cum enim terræ omnes & dominia tradita ſint, potuerunt Reges in omnibus illis theſauros ſibi appropriare; & ita cum poſteà in quocumque fuerint ſolo reperti, ſine alicuius iniuriã ad ſe trahere, ſiue profanus locus fuerit ſiue ſacer; quia cum eo onere ad quemcumque tranſiuit; ſicut tranſeunt prædia cenſualia, hypothecæ ſubiecta & modis aliis onerata. Hanc autem fuiſſe eorum voluntatem leges ipſæ manifeſtant, quas ita debemus accipere, ut Catholicos Reges deceant, & ita meliori modo, ac juxta meliorem ſenſum conditas & promulgatas. Pro quo eſt optima admonitio apud P. Molinam Diſp. 176. §. Tertio, cauſe.

Prohibitiõ non querendi in proprio fundo, non legitur in conſcientiã.

64. Quarto. Nulli eſt licitum, id lege prohibente, de quo D. Gaſpar de Alcalona in Gazophylacio Regio Peruniano pag. 26. num. 3. ſine regiſtro in proprio fundo theſaurum quærere: ſed legem huiusmodi non obligare in conſcientiã ex ratione ipſius oſtenditur; quia ſcilicet ſine regiſtro nequeunt quæ ad Regem ſpectant ſufficienter prouideri. Eſt ergo lex in præſumptione fun-

data: unde ſi Regi ſua jura reddantur, nihil contra illius mentem perpetratur. Si autem non reddantur, ex eo erit forte peccatum juxta dicta, non ex legis violatione.

§. III.

Uteriores reſolutiones de Viſitatoribus Eccleſiaſticis, & inuentis in-duſtriã diaboli.

65. Quinto, Viſitatores Eccleſiaſtici nullam habent partem in theſauris, quæ in delubris Indorum reperiuntur: quibus tamen congruum aliquod præmium poterit, ſi Rex annuerit, exhiberi. Sed certe ſi Viſitatores tales ſua induſtriã theſauros inuenierint, non videtur fraudandi præmio inuentoribus aſſignato. Quod ſi pœna eſt, eod quod auctoritate ad bonum ſpirituale ſibi conceſſã abutantur, imponenda, non poteſt à laicã illis poteſtate decerni, ob priuilegium exemptionis: videtur ergo lex in eo caſu loqui, quo Viſitatores delubra Indorum ſcrutantes, ut idola extrahant, diuitias aliquas deprehendant; tunc enim præmium non merentur inuentoribus deſignatum: & ita indicat reſcriptum Regium, de quo Dom. Solorzanus in Politicã Pag. 958. in quo ſic dicitur; Sin embargo que las Igleſias pretendan ſer ſuyo loquẽ ſe ha hallado en adoratorios, y ſanctuarios, ſin deſcubridos, &c. Dari ergo poteſt inuentio theſauri ſine induſtriã detectoris: & ubi Viſitatores Eccleſiaſtici tales ſunt, nequeunt in illis partem habere vllam, ſicut non habentur laici, qui modo ſimili reperirent. Si ergo Viſitator ſit detector ex induſtriã ſpeciali, præmium detectoris habeat: ſi aliud agens, non ita. Vbi pœnalis diſpoſitio non eſt, ſed in id tendens, ut Viſitator non habeat laboris præmium, quod reſipla non meretur. In eo ergo caſu theſaurus ex integro Regi cedit, ſic lege diſponente. Licet enim leges Cæſaræ circa inuenientes fortuito valde fauorabiles inueniantur, in Hiſpaniã illæ locum non habent, & multo minùs in Indiis, quæ magis peculiaribus legibus gubernantur.

Viſitatores Eccleſiaſticos in theſauris nullam habere partem, niſi inueniant ipſi ex induſtriã.

Theſauros arte Diaboli acquiſitos poſſe retineri ſua conſcientiã qui aſſerunt.

66. Sexto. Ordinatio illa generaliter loquitur de omni auro, argento &c. Vnde quæſtioritur quæ pro Indiis videtur ſpecialiter agitata, in quibus Indi cum diabolo ſolent frequens habere colloquium; unde & contingere poteſt diuitias aliquas occultas eiſdem detegere, & eos forſitan Europæis. An ſcilicet tunc in iis, qui modum inuentionis norunt, & forte in eo, quod tamen rarum erit, partem aliquam habuerunt, poſſint quod inuentum eſt, tutã conſcientiã retinere. In quo quidem eſt ſententiarum varietas. Plures enim affirmant, ex quibus ſunt Nauarrus in Manuali Cap. 17. n. 176. Gutierrez de Tutelis 3. p. cap. 26. & Lib. 4. p. 1. q. 36. Megala p. 2. lib. 2. c. 4. q. 2. n. 14. Villalobos Tomo 2. Tract. 10. diſſic. 20. n. 7. Malderus de Inſtitutiã Tract. 1. cap. 7. dub. 1. Ioannes Viggers de Inſtitutiã, Tract. 1. cap. 4. dub. 3. Trullench in Decalogum Tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 8. n. 10. Diana Tract. 5. citato, Reſolut. 23. Bonacina Diſſic. 1. de Reſtitutione, Quæſt. 1. Puncto 6. num. 8. Cardinalis Lugo Diſſic. 6. num. 131. P. Leſſius Lib. 2. Cap. 5. num. 65. P. Filliucius Tomo 2. Tractat. 31. num.

num. 153. P. Vaſquez Tractatu de Reſtitutione, cap. 5. §. 4. num. 28. P. Rebellus Parte 1. Lib. 1. quæſt. 15. num. 14. P. Gaſpar Hurtadus Diſſic. 1. de Iure, Diſſic. 35. §. Quarto eſt. P. Fragoſus Tomo 1. pag. 266. §. Quarta propoſitio, & alij. Quorum ratio eſt; quia leges circa hoc diſponentes ſunt pœnales, ut videtur in L. vnica. C. de theſauris, lib. 10. & L. Nemo C. de Maleficiis & Mathematicis, lib. 10. Legem autem pœnalem ante iudicis ſententiam non obligare, ſatis recepta ſententia eſt. Pro quã præter citatos alibi videri poteſt Gutierrez Lib. 2. Canoniar. quæſt. cap. 5. n. 14.

Eorum ratio.

Qui tenent oppoſitum.

Eorũ fundamentũ.

Contra quod arguitur.

Dua alie ſententia circa dominiũ ſandi innocentiũ; & earum fundamentũ.

Aditiõ P. Hurtadi reſoluta.

Aſſertio 1. opinio prioris probabilis, juxta quã in caſu.

iſta deuitanda opinio quæuis placeat, ubi ſcilicet pauci & minùs probati Doctores excuſant; quod fiet quando tot pro excuſatione militant, & bonã ducuntur ratione? Hoc ergo conſtante, non videtur multum de ulteriori diſcuſſione curandum.

Contingentiã erit quibz habeat nullus.

70. Dico ſecundò. Sententia contraria, licet minùs auctoritatis habeat, ſolidiori poteſt fundamento probari. Nam ut demus leges eſſe pœnales, lex pœnalis obligare in conſcientiã poteſt, quando pœna verſatur circa dominiũ impeditio-nem. Sic qui obrento Parochiali Beneficio, ſua culpa intra annum non ordinatur ſacerdos, illud in conſcientiã dimittere tenetur, ſicut & Episcopatum qui intra ſex mentes non conſecratur, nec facit fructus ſuos; qui non recitat diuinum Officium, fructuum etiam perceptione priuatur, ſicut & non reſidens, qui ratione Beneficiũ tenetur reſidere. Quas exceptiones, & alias opponunt Doctores, qui ſententiam de lege pœnali prædictam conſecratur, ut videri poteſt apud Bonacina Tomo 2. Diſſic. 1. Quæſt. 1. Puncto 7. §. 2. num. 9. 17. & ſeqq. ubi plures adducit Auctores, præſertim ex Societate. Tunc ſic. Leges de theſauris diabolico adminiculo repertis tractantes, ad hunc modum diſponunt: ergo ſtante obligatione in conſcientiã legum huiusmodi, ex eo quod pœna in illis extet non deſinunt obligare. Antecedens conſtat ex earum tenore. Nam leg. vnica Tit. 15. C. de theſauris, lib. 10. ita loquitur Leo Imperator: nam in ſuis quidem locis vnicuique, dummodo ſine ſceleratis & puniendis ſacrificijs, aut aliã qualibet arte legibus odioſã, theſaurum (id eſt, conditiã ab ignotis dominis tempore vetuſtiore mobilia) quærere, & inuento vti liberam tribuimus facultatem. Sic ille. Vbi manifeſtè, ut frui theſauro quis poſſit, conditio decentis inquisitionis apponitur. Dicitio enim dummodo conditionem importat, quãdo apponitur ut diſpoſitio vim habere incipiat, & non faciendum aliquid tantum indicat poſt diſpoſitionem completam. Pro quo videndus P. Molina Diſſic. 208. §. iuxta & ſeqq. Quod in caſu noſtro videre eſt, ubi diſpoſitio legis non verſatur circa aliquod poſt completam diſpoſitionem faciendum, ut in exemplis ab eodem Patre adductis, ſed circa diſpoſitionem ipſam; ut vim habere incipiat, quod ſcilicet inquisitione ſacrilega, & arte legibus odioſã non quæratur, unde per inquisitionem non odioſam nec ſacrilegam vim habere incipit. Licet autem Marius Antoninus Lib. 1. Variarum Reſolutionum Reſolut. 88. num. 5. dicat cum Rotã dictionem Dummodo modum importare; id ita intelligendum ut ex P. Molina, & aliis dictum, quando ſcilicet diſponitur aliquid faciendum poſt completam diſpoſitionem, ut in caſu ab eodem Mario adducto donationis à patre factæ filio primæ tonſuræ, ut adueniente ætate legitima poſſet ad ſacros Ordines promoueri. Eſt ergo non obſcura præſata legis mens: neque alia eſt legis alterius, de quã ſupra.

Aſſertio 2. contrariũ ſolidiori fundamentũ.

Lex Imperatoria dominiũ prohibens tranſationem.

Dicitio Dummodo quã vim habet.

71. Et hæc quidem juxta jus commune, cui in Hiſpaniã ſtatutur, quando aliquid per leges ſpeciales ſtatutum non inuenitur. Licet autem caſus præſens non inueniatur in particulari decifus, ex generali diſpoſitione colligitur, juxta quam theſauri applicantur Fiſco, quãntã parte inuentori deſignatã, ut communiter Hiſpani teſtantur

Quid prob Hiſpaniã ſpecialis.